

(català)

EL SUBJECTE FEMENÍ COM A RASTRE I PERTURBACIÓ EN L'OBRA DE MARGA XIMENEZ I NORA ANCAROLA

Lola Donaire

Dizma Lang deia: “Sabem que és quasi impossible, i potser, ni tan sols desitjable, esbrinar la construcció del subjecte femení de forma objectiva, més quan costa horrors copsar unes quantes espurnes de nosaltres mateixes que continguin una dosi d'alguna veritat absolutament veritable”, una afirmació que resulta d'allò més humil aplicada a l'egocèntric context artístic contemporani. I per això mateix molt adient per abordar l'exposició “Domus Aurea” de Nora Ancarola i Marga Ximenez.

Sense escatimar en recursos, però sense caure en escenografies espectaculars i en discursos sobrecarregats d'idees políticament correctes sobre el gènere, les artistes han desenvolupat dos treballs independents en espais diferenciats. Tanmateix ambdós han compartit tres premises: explorar la construcció del subjecte femení, fer-ho des de la idea de la casa com un espai real i alhora entendre la casa com un lloc d'aconteixements i d'experiències on es donen situacions molt diverses.

“Domus Aurea” es perfila com a recurs ficcional per a crear una reflexió, més enllà del sentit historicista del títol.

“Domus Aurea”, que fou una mansió enorme construïda per Neró, però que mai va ser habitada, la mort el sorprèn abans de poder-la gaudir, esdevé un motiu paradoxal i poètic que endinsa a l'espectador en una problemàtica força actual i real.

El treball de Nora Ancarola es una obra formada per tres peces: D'una banda es serveix de representacions objectuals i visuals de mans femenines, com a fragments del cos, i una sèrie de retrats d'histèriques per apropar-se la feminitat i la intimitat. D'altre, utilitza diversos mitjans –projeccions en vídeo, pintura, só, etc–, tant per a representar els espais com al subjecte de manera fragmentada, per tal d'establir una relació entre l'experiència de la privacitat femenina i els aconteixements. Per exemple, una de les peces es la projecció d'uness mans amb moviments forçats sobre uness petites pintures que simulen fragments de frescos de la “Domus Aurea”. No es tracta d'un fons-figura sino de la simulació d'un espai en el qual el subjecte femení habita fragmentat, diríem fracturat tal com mostren els moviments forçats. El subjecte pateix un estat neurotitzat, o traumàtic.

El conjunt de peces, podem dir la instal·lació, afronta al subjecte amb moments contradictoris i perturbadors. L'artista el situa en el conflicte, en un espai-temps problemàtic i en el decurs del seu constructe apareix fracturat, alienat, amb comportaments indesxifrables que també esdevenen paradoxals pels altres.

L'obra de Marga Ximenez també integra tres peces relacionades a manera d'instal·lació. Sota les mateixes premises, es serveix de la idea de la cuina, l'espai tradicionalment assignat com a lloc de l'activitat femenina. L'ús de les tècniques textils en la confecció de guants, també representacions de fragments del cos, expresa la feminitat que l'artista enfatitza al escollir els sostenidors, protectors del cos. Aquets els entrellaça amb objectes de vidre que serveixen de contenidors i crea un nou objecte que suggereix la idea de transport, de viatge, així com de transformació igual que els ingredients per a menjar.

Els objectes de vidre presenten les boreres trencades i recubertes de pols d'or, això reforça la idea de l'alteració quasi alquímica dels aliments, alhora que contribueix a destacar un sentit proper a allò sagrat, record del mite del apat ritual –i del subjecte transfigurat–. A més, els objectes trencats aludeixen a l'accident, tan comú a les cuines de tothom, en un sentit de quotidianitat, de realitat, i allò mutable. El subjecte es construeix en relació amb el que l'envolta, en un canvi constant i la seva presència acaba per convertir-se en un rastre. L'obra parla d'questa patxada real i alhora mítica i poètica.

Els dos treballs exploren el constructe del subjecte femení des d'una concepció de la diferència de gènere que lliga el pes cultural i una crítica a la mirada masculina amb la intimitat –allò subjectiu i quasi bé incomunicable– que només permet l'apropament de manera indirecta i per mitjà d'alusions, posant en marxa tot el potencial del imaginari, propi dels mecanismes fonamentals de la creació artística.